

DOI: [10.32702/2307-2105-2021.11.75](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.11.75)

УДК 338.1(045)

*Н. М. Богацька,
к. е. н., доцент, доцент кафедри економіки та міжнародних відносин,
Вінницький торговельно-економічний інститут
Київського національного торговельно-економічного університету
ORCID ID: 0000-0002-7546-7428*

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРЕШКОДИ ЕФЕКТИВНОЇ ГОСПОДАРСЬКО-ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

*N. Bogatska
PhD in Economics, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Economics and International Relation,
Vinnitsia Trade and Economy Institute of Kyiv National Trade and Economy University*

PROBLEMS AND OBSTACLES OF EFFECTIVE ECONOMIC AND FINANCIAL ACTIVITY OF THE ENTERPRISE

Основною проблемою підвищення ефективності діяльності підприємства є забезпечення максимально можливого результату на кожну одиницю затрачених трудових, матеріальних та фінансових ресурсів. Відтак основними напрямками підвищення ефективності господарсько-фінансової діяльності підприємства являються ресурсний, організаційний та технологічний. Досить важливим для підвищення ефективності господарсько-фінансової діяльності та створення довгострокових планів є наявність висококваліфікованих працівників, які спроможні виконати таку роботу. Зокрема переважна більшість проблем, з якими стикаються сучасні підприємства при здійсненні господарсько-фінансової діяльності, пов'язані у першу чергу із плануванням та реалізацією саме довгострокових цілей, що мають на меті забезпечення зростання ефективності їх роботи. Саме довгострокове планування та стратегія розвитку виробництва необхідні підприємству задля забезпечення отримання прибутку не тільки в поточному періоді, а й надалі. Вирішальною передумовою підвищення ефективності управління ресурсним потенціалом підприємства є формування ефективної системи мотивації трудових ресурсів. Крім того, на сучасних підприємствах існує певна проблема аналізу підходів до оцінки управління, що полягає у тому, що немає єдиного системного підходу до проведення оцінки даної категорії. Тому, лише комплексне використання наведених напрямів зможе вплинути на темпи зростання ефективності господарсько-фінансової діяльності підприємства.

The main problem of improving the efficiency of the enterprise is to ensure the maximum possible result for each unit of labor, material and financial resources spent. Therefore, the main areas of improving the efficiency of economic and financial activities of the enterprise are resource, organizational and technological. It is very important to increase the efficiency of economic and financial activities and create long-term plans is the availability of highly qualified employees who are able to perform such work. In particular, the vast majority of problems faced by modern enterprises in carrying out economic and financial activities are primarily related to the planning

and implementation of long-term goals aimed at ensuring the growth of their efficiency. It is the long-term planning and strategy of production development that the company needs to ensure a profit not only in the current period, but also in the future. The main direction is resource, which is determined by the need for a detailed analysis of the use of available material and labor resources. Particular attention should be paid to the labor resources of the enterprise, because it is its staff that has the greatest responsibility. After all, a crucial prerequisite for improving the efficiency of resource management of the enterprise is the formation of an effective system of motivation of labor resources.

An effective system of stimulating highly productive work, based on the market motivation mechanism, should be based on the main incentives that would stimulate labor potential to systematically improve their professional skills, improve the quality of its workforce, the fullest realization of labor motivation. In addition, in modern enterprises there is a problem of analysis of approaches to management evaluation, which is that there is no single systematic approach to the evaluation of this category. Also, in ensuring the efficiency of economic and financial activities of the enterprise, it is important to pay attention to corporatism as an understanding and acceptance of the goals of the enterprise as their own, combining business, social and organizational components. Therefore, only the integrated use of these areas will be able to influence the growth rate of economic and financial activity of the enterprise.

Ключові слова: *проблеми ефективності господарської діяльності; ефективності господарсько-фінансової діяльності; звітність; фінансовий потенціал; ліквідність; фінансова стабільність.*

Keywords: *problems of economic efficiency; efficiency of economic and financial activity; reporting; financial potential; liquidity; financial stability.*

Постановка проблеми. Велика кількість вітчизняних компаній, в сьогоденних умовах господарювання, нездатні здійснювати справді ефективне управління господарсько-фінансовою діяльністю власного підприємства. Підтвердженням цьому, в першу чергу, можна вважати їх незадовільний фінансовий стан. Ефективна діяльність підприємства у довгостроковій перспективі, швидкі та високі темпи його розвитку, ріст показників конкурентоспроможності – все це демонструє результат якісного управління господарсько-фінансовою діяльністю компанії, а також високого рівня її фінансового потенціалу. З огляду на всі вищевказані фактори, сміливо можна зробити висновок про необхідність визначення основних проблем та перешкод якісного управління господарсько-фінансовою діяльністю сучасної компанії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми ефективності господарсько-фінансової діяльності підприємства та методи її підвищення досліджуються у роботах Григораш О. В., Булігіна Д. О. «Фактори підвищення ефективності діяльності підприємств»; Єршова Н. Ю., Портна О. В. «Аналіз господарської діяльності: теорія та практикум»; Литвиненко О. Д., Філіпова А. І. «Проблеми щодо оцінки ефективності управління підприємством»; Мельник А. О., Козінець А. А. «Основи ефективності господарської діяльності підприємства»; Набатова Ю. О., Чорненко О. С. «Шляхи та напрямки поліпшення фінансової діяльності суб'єкта господарювання»; Сотник А. А. «Організація комплексного дослідження ефективності господарської діяльності підприємства»; Богацька Н. М. «Аналіз ефективності господарсько-фінансової діяльності підприємства» [1].

Формулювання цілей статті. Визначення основних перешкод та проблем ефективності господарсько-фінансової діяльності підприємства, що дасть можливість забезпечити бізнес від помилок при прийнятті управлінських рішень.

Виклад основного матеріалу дослідження. Проблеми ефективності господарсько-фінансової діяльності підприємства досліджувались різними вітчизняними та зарубіжними вченими, зокрема в праці О. Соколова стверджується, що забезпечення ефективності діяльності підприємства базується не тільки на сукупності заходів різного спрямування, які характеризують використання різних видів ресурсів, або їх комплексне використання, розробку цілеспрямованої сукупності заходів, що дадуть можливість звернути увагу управлінців підприємства на доцільність їх впровадження та реалізації [2, с. 561].

У наукових працях Ю. Уткіна стверджується, що проблема підвищення ефективності виробничо-комерційної діяльності підприємства полягає в отриманні з кожної одиниці ресурсів підприємства якнайбільшого обсягу виробництва та прибутку. Для отримання даного результату, на думку автора, необхідно звернути увагу на ефективність використання та експлуатацію основних засобів. Зростання продуктивності устаткування можливо досягти за допомогою проведення планового ремонтно-технічного обслуговування, забезпечення оптимальної пропускну здатності обладнання. Також велика увага звертається й на інші складові ресурсного потенціалу підприємства, а саме: запровадження нових технологій на виробництві, сучасних форм

автоматизації та механізації виробничого процесу, зменшення витрат на транспортування та зберігання продукції, тобто використання технологій логістичного менеджменту, поліпшення та збереження якості продукції, використання способів стимулювання продажів, тобто застосування реклами, удосконалення цінової політики, запровадження на підприємстві позитивного психологічного клімату працівників та різні мотиви для продуктивної праці. Відтак, можна стверджувати, що для подолання проблем ефективності діяльності підприємства необхідно здійснювати ефективний менеджмент та моніторинг усіх структурних елементів функціонування підприємства, тобто забезпечити комплексність оцінки всіх ресурсів та впровадження ефективних управлінських рішень щодо підвищення ефективності діяльності підприємства [3, с. 229].

Управління ефективністю господарсько-фінансової діяльності підприємства – перспективний напрямок наукових досліджень, використання яких на українських теренах ускладнене на макро та макрорівнях [4, с. 67].

Якщо раніше вважалося, що вплив зовнішнього середовища враховувати не потрібно через його стабільність, то на даний момент ситуація зазнала кардинальних змін, а зовнішнє середовище підприємства суттєво впливає на його роботу.

Зокрема переважна більшість проблем, з якими стикаються нині сучасні підприємства при здійсненні господарсько-фінансової діяльності, пов'язані у першу чергу із плануванням та реалізацією саме довгострокових цілей, що мають на меті забезпечення зростання ефективності їх роботи. Саме довгострокове планування та стратегія розвитку виробництва необхідні підприємству задля забезпечення отримання прибутку не тільки в поточному періоді, а й надалі. Проте на даний момент система стратегічного планування погано розвинена, а механізм його здійснення або відсутній або не дієвий та має не систематизований характер. Підприємства наразі складають лише поточні плани.

Також важливим для управління ефективністю господарсько-фінансовою діяльністю та створення довгострокових планів є наявність висококваліфікованих працівників, які спроможні виконати таку роботу. На жаль, на даний момент таких кадрів мало, а у більшості підприємств працівники, що виконують дану роботу не мають відповідної вищої освіти. Також проблемою є не бажання працівників удосконалити свої професійні навички та байдужість до цього підприємства. З кожним новим роком з'являються нові тенденції, нові вимоги та нові способи організації роботи, а застарілі методи перестають бути актуальними та дієвими. Якщо керівництво закриватиме очі на подібні речі або не створить умови, сприятливі для покращення своїх умінь та навичок персоналу, то йому загрожує зменшення ефективності діяльності його підприємства, а відтак і зменшення рентабельності та величини прибутку, який він отримає в результаті здійснення операційної та фінансової діяльності. В подальшому це призведе до зменшення обсягу вкладень у підприємство, неспроможність закупити нове обладнання, оновити чи відремонтувати старе, недостатність коштів для закупівлі сировини чи оплати праці. Саме тому наголошується про необхідність підвищення кваліфікації та постійного навчання працівників підприємства.

Також важливо зауважити, що підприємства стикаються з тим, що наявна організаційна структура управління не відображає інноваційні процеси, що викликає хаос обов'язків виконавців і відповідальності менеджерів за результати діяльності. На багатьох підприємствах України використовуються стандартні організаційні структури управління (лінійні, лінійно-функціональні, тощо), хоча сучасні умови вимагають від підприємств побудови більш прогресивних, стратегічних організаційних структур нового типу з можливістю інтегрування в неї структурно відображених інноваційних процесів. Проблема ж їх відсутності полягає в хронічній нестачі коштів, часу, вміння їх будувати і розуміння менеджерами їх необхідності. Використовуючи на підприємстві систему показників економічної ефективності, необхідно проаналізувати варіанти для вдосконалення його господарської діяльності за допомогою застосування досягнень науково-технічного прогресу, покращення технологій та організації виробництва, а також розробити дієвий механізм покращення ефективності господарювання [5].

На підприємстві існує проблема аналізу підходів до оцінки управління, що полягає у тому, що немає єдиного системного підходу до проведення оцінки даної категорії. Стосовно труднощів під час оцінки ефективності управління діяльності підприємства полягають в тому, що досить складно виділити трудовий внесок управлінського персоналу в загальні результати діяльності підприємства, також відсутні пропозиції щодо індивідуальних показників ефективності, які характеризують зусилля окремого співробітника апарату управління, тому визначення таких показників сприятиме більш успішній реалізації стратегії розвитку підприємства та забезпечить її зрозумілість для конкретного працівника [6].

Також при забезпеченні ефективності господарсько-фінансової діяльності підприємства важливо приділити увагу корпоративності як розумінню та прийняттю цілей підприємства як власних, об'єднавши ділову, соціальну та організаційну складові. Важливими для господарсько-фінансової діяльності підприємства є також гнучкість та оперативність управління. Підприємство часто наштовхується на проблеми здійснення швидких та рішучих заходів, зміни методів управління конкретними ситуаціями, що повинні адаптуватися до зовнішніх змін.

Варто також звернути увагу на елементи, що характеризують систему управління господарсько-фінансової діяльності підприємства, що відображені на рисунку 1.

Рис. 1. Елементи системи управління господарсько-фінансової діяльності підприємства

В науковій роботі Щербань О. Д. зосереджено увагу на трьох основних напрямках, які забезпечують подолання проблем ефективності діяльності підприємства. Комплексне використання даної системи забезпечить відповідні темпи зростання ефективності виробництва [7, с. 259]. Враховуючи усе вищесказане можна виділити ряд проблем, що призводять до зниження ефективності господарсько-фінансової діяльності підприємства (рисунок 2).

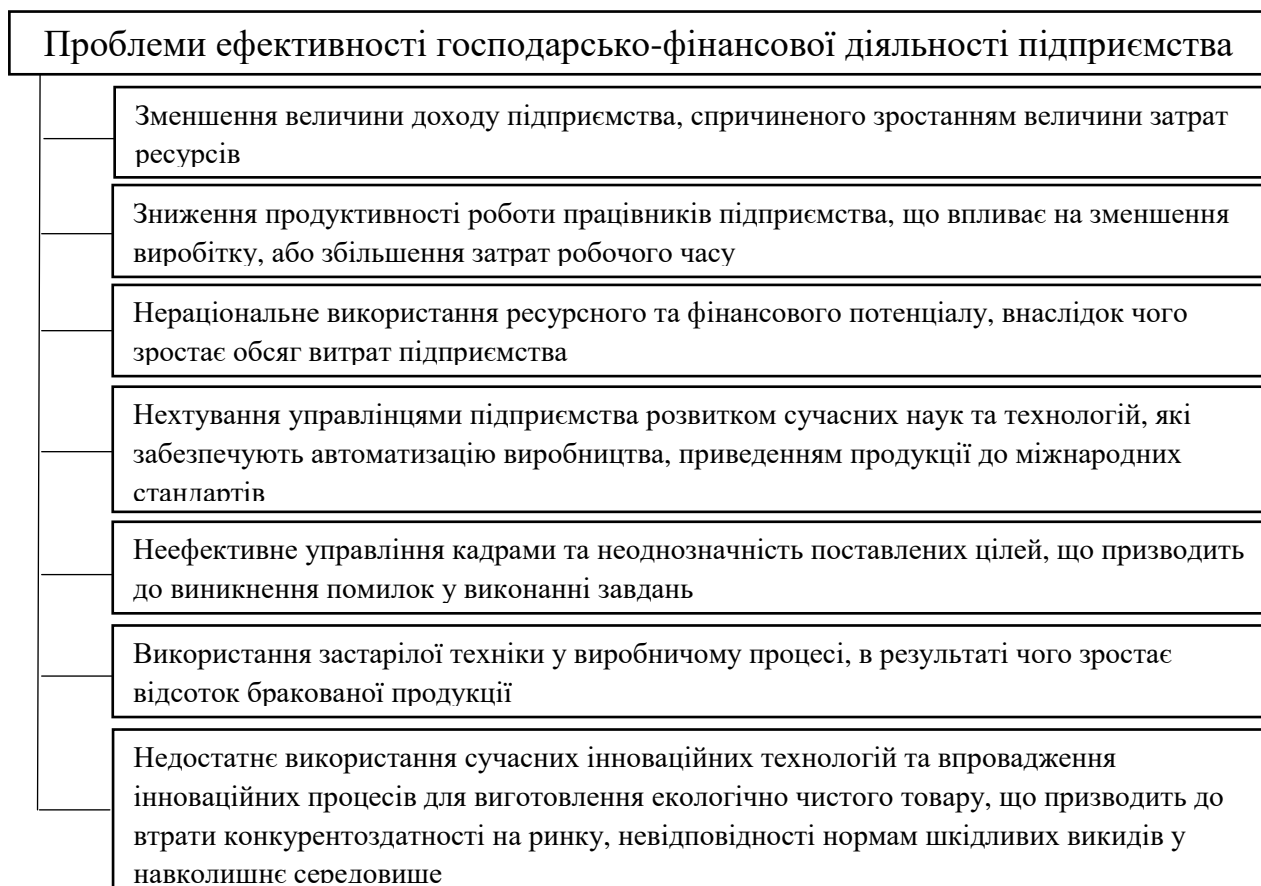

Рис. 2. Проблеми ефективності господарсько-фінансової діяльності підприємства

Висновки. Отже, з огляду на необхідність керувати ефективністю господарсько-фінансової діяльності підприємства слід провести ряд змін. В першу ергу необхідно запровадити передові технології, а також автоматизувати та механізувати виробництво. Також необхідно здійснити переобладнання основних фондів підприємства. Важливим є й удосконалення професійних навичок кадрів, а також зменшення витрат на ресурси. Щоб забезпечити такі зміни необхідно скласти наступні плани: оновлення обладнання, технічного переозброєння, виконання робіт щодо модернізації основних фондів підприємства.

Список літератури.

1. Набатова Ю. О., Чорненко О. С. Шляхи та напрямки поліпшення фінансової діяльності суб'єкта господарювання. *Ефективна економіка*. 2018. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6679>.
2. Любкіна О. В., Шмельова М. О. Діагностика фінансової діяльності і прогнозування перспектив розвитку бізнесу на основі багатофакторної моделі рентабельності. *Ефективна економіка*. 2018. № 3. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/3_2018/48.pdf.
3. Рубан Л. О., Докукіна В. О. Методичне забезпечення аналізу фінансового стану підприємства. *Інфраструктура ринку*. 2019. № Вип. 32. С. 438–443. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/32_2019_ukr/67.pdf.
4. Сотник А. А. Організація комплексного дослідження ефективності господарської діяльності підприємства. *Економіка, управління та адміністрування*. №2(92). С. 63–68. URL: <http://ema.ztu.edu.ua/article/view/208001/208185>.
5. Богацька Н. М. Аналіз ефективності господарсько-фінансової діяльності підприємства. *Ефективна економіка*. 2021. № 10. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9411>.
6. Кузькін Є. Ю., Семенець А. О., Палій К. А. Аналітичні процедури в аудиті фінансової звітності підприємств. *Інфраструктура ринку*. 2019. Вип. 31. С.740-743. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/31_2019_ukr/113.pdf.
7. Щербань О. Д., Борзенкова В. І. Визначення сутності ліквідності та ділової активності підприємства. *Інфраструктура ринку*. 2019. Вип. 32. С. 257–263. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/32_2019_ukr/40.pdf.

References.

1. Nabatova, Yu. O. and Chornenko, O. S. (2018), "Ways and directions to improve the financial performance of the business entity", *Efektynna ekonomika*, [Online], vol. 11, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6679> (Accessed 30 Oct 2021).
2. Liubkina, O. V. and Shmel'ova, M. O. (2018), "Diagnosis of financial activities and forecasting of business development prospects based on a multifactor profitability model", *Efektynna ekonomika*, [Online], vol. 3, available at: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/3_2018/48.pdf (Accessed 30 Oct 2021).
3. Ruban, L. O. and Dokukina, V. O. (2019), "Methodical support for the analysis of the financial condition of the enterprise", *Infrastruktura rynku*, [Online], vol. 32, available at: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/32_2019_ukr/67.pdf (Accessed 30 Oct 2021).
4. Sotnyk, A. A. (2020), "Organization of a comprehensive study of the efficiency of economic activity of the enterprise", *Ekonomika, upravlinnia ta administruvannia*, [Online], vol. 2(92), available at: <http://ema.ztu.edu.ua/article/view/208001/208185> (Accessed 30 Oct 2021).
5. Bohats'ka, N. M. (2021), "Analysis of the efficiency of economic and financial activities of the enterprise", *Efektynna ekonomika*, [Online], vol. 10, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9411> (Accessed 30 Oct 2021).
6. Kuz'kin, Ye. Yu. Semenets', A. O. and Palij, K. A. (2019), "Analytical procedures in the audit of financial statements of enterprises", *Infrastruktura rynku*, [Online], vol. 31, available at: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/31_2019_ukr/113.pdf (Accessed 30 Oct 2021).
7. Scherban', O. D. and Borzenkova, V. I. (2019), "Definition of the essence of liquidity and business activity of the enterprise", *Infrastruktura rynku*, [Online], vol. 32, available at: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/32_2019_ukr/40.pdf (Accessed 30 Oct 2021).

Стаття надійшла до редакції 03.11.2021 р.